

— v POMURJE —
www.MURAVIDEK.re

Prek murje in njegovi *biseri*

Odkrijte jih!

Prekmurje in njegovi *biseri*

Izdala:	Muravidéki Magyar Önkormányzati Nemzeti Közösség Pomurska madžarska samoupravna narodna skupnost
Naslovnica:	360pano, Tomislav Király, s.p.
Fotografije:	David Solarič (PMSNS – MMÖNK)
Besedilo:	Bea Feher (PMSNS – MMÖNK)
Prevod:	Vesna Dunjko
Grafika in risbe:	Grafop, Peter Orban, s.p.
Tisk:	ARMA, Arpad Žoldoš, s.p.
Naklada:	4000

Publikacija je izšla s podporo »Programa spodbujanja gospodarske osnove madžarske narodne skupnosti 2021–2024«.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KOHEZIJO
IN REGIONALNI RAZVOJ

— v POMURJE —
www.MURAVIDÉK.re

Vsakršno kopiranje publikacije ali katerega koli njegovega dela je brez dovoljenja izdajatelja strogo prepovedano!

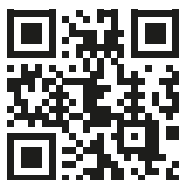
@muravidek.re

#muravidekre

#vpomurje

✉ muravidekre@gmail.com

🌐 www.muravidek.re

Prekmurje vas
pričakuje!
Odkrijte ga!

Slikovita pokrajina, skriti kotički in neponovljive lepote neokrnjene narave, različne naravne in kulturne znamenitosti ... Le kdo si kot turist ne bi želel odkriti različnih vrednot in danosti izbrane destinacije ter se domov v vsakdanje življenje vrniti poln doživetij?

Neizogibna destinacija je Prekmurje v severovzhodni Sloveniji, katere del velja za narodnostno mešano območje. Dvojezično območje se razteza od Hodoša do Pinc vzdolž slovensko-madžarske meje.

Pokrajina ima izrazito turistično privlačnost, raznoliko ljudsko izročilo ter skriva številne naravne in kulturne znamenitosti. Bogata gastronomska ponudba regije, širok izbor domačih vin, zdravilna termalna voda, možnost aktivnega turizma, kakor tudi številne prireditve in dogodki, ki združujejo ljudi ter oživljajo stare običaje in spodbujajo k ustvarjanju novih, zagotavljajo nepozabna doživetja za vse obiskovalce. Na dvojezičnem območju, ki obsega občine Hodoš, Šalovci, Moravske Toplice, Dobrovnik in Lendava, se skrivajo pravi biseri.

Slovenija
Szlovénia

Legenda

- Turistično-informacijski centri
- Izposoja koles
- Kolesarska pot
- Železnica
- Avtocesta

Kam iti?

i Turistično-informacijski centri

Javni zavod za turizem in promocijo Občine Hodoš
Hodos Község
Idegenforgalmi és Promóciós Közintézet
Hodoš 52/Hodos 52.
9205 Hodoš/Hodos

Zavod za turizem, šport in kulturo Šalovci
Šalovci 162
9204 Šalovci

Turistično informativni center Moravske Toplice
Kranjčeva ulica 8
9226 Moravske Toplice

Zavod za okolje in turizem Dobrovnik/Környezeti és Idegenforgalmi Intézet Dobronak
Dobrovnik/Dobronak 297
9223 Dobrovnik/Dobronak

Zavod za turizem in razvoj Lendava Turisztikai és Fejlesztési Közintézet Lendva
Lendavska cesta 19
Čentiba/Csente
9220 Lendava/Lendva

Izposoja koles

Mladinski dom Hodoš Hodosi Ifjúsági Központ
Hodoš 52/Hodos 52.
9205 Hodoš/Hodos

Zavod za turizem, šport in kulturo Šalovci
Šalovci 162
9204 Šalovci

Turistično informativni center Moravske Toplice
Kranjčeva ulica 8
9226 Moravske Toplice

Zavod za okolje in turizem Dobrovnik/Környezeti és Idegenforgalmi Intézet Dobronak
Dobrovnik/Dobronak 297
9223 Dobrovnik/Dobronak

Zavod za turizem in razvoj Lendava Turisztikai és Fejlesztési Közintézet Lendva
Lendavska cesta 19
Čentiba/Csente
9220 Lendava/Lendva

et doživetij, ki jih ne smemo zamuditi

*Slikovita pokrajina, številne
znamenitosti in skriti kotički
neokrnjene narave.*

Raziščite Prekmurje! Izbirate lahko med pestro ponudbo znamenitosti, poleti uživajte v živahno zeleni naravi, pozimi pa občudujete zasnežene griče.

*Odkrijte zaklade preteklosti:
edinstvena zgodovinska
zapuščina*

Potujte skozi čas! Obiščite etnografske hiše v regiji z bogatimi zbirkami lokalne zgodovine in etnografije ter potujte skozi čas.

Odpravite se na kolesarsko pustolovščino po Prekmurju

S svojim ali najetim kolesom se podajte na raziskovanje Prekmurja, spoznajte gričevnato, z ravni preprejeno pokrajino, zapeljite se po ovinkastih cestah goric in se okrepčajte na počivališčih za kolesarje.

Prekmurje, kjer so ljudski običaji še vedno živi

Odkrijte bogate tradicije in stare običaje. Spoznajte skrivnosti vezenja, česanja perja, luščenja bučnega semena, žetve, izdelave predmetov iz ličja in krašenja pirhov.

Edinstvena prekmurska kuhinja in aromatična lokalna vina

Regija, bogata s kulinaricnimi doživetji, kjer najdete vse, kar vam srce poželi. Prepustite se okusom Prekmurja ter okusite slastne jedi in odlična vina!

Prekmurje – od pomladi do zime

Čudoviti pirhi

Bogato ljudsko izročilo regije se odraža tudi v edinstvenih pirhih, okrašenih s pomočjo čebeljega voska in posebnega pisala ter obarvana z rdečo in črno barvo. Še danes jih pogosto okrašujejo s starimi motivi, ki vključujejo ravne, ukrivljene ali cikcakaste linije, krožce in tako imenovana »zajčja ušesa«. V Dobrovniku ta star običaj okraševanja pirhov s tehniko batik ohranjajo še danes in vsako leto priredijo tradicionalno razstavo pirhov.

Od drobnih pšeničnih zrn do moke

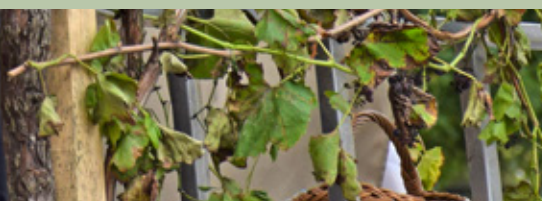
Ročna žetev je nekoč veljala za eno največjih kmečkih opravil. Že zgodaj zjutraj so se delavci s kosami na ramenih odpravili na pšenično polje, k celodnevnom delu pa so ob odraslih svoj delež prispevali tudi otroci, ki so se že zgodaj naučili, da je moka, pridobljena iz drobnih pšeničnih zrn, najpomembnejša sestavina vsakodnevne prehrane ljudi. Ohranjanje in posredovanje tradicije je zelo pomembno, zato v Domanjševcih vsako leto organizirajo dogodek, na katerem predstavijo žetvena opravila in običaje.

»Tam gori za hramom en trsek stoji, je z grozdem obložen, da komaj drži.«

Spravilo zrelih grozdov je nekoč veljalo za velik dogodek. Moški so v dneh pred trgatvijo oprali sode in kadi ter pripravili brente, gospodinje pa so neutrudno kuhale in pekle. Po običaju so grozdje obirale ženske, moški pa so pridelek zbrali v brente in ga odnesli do vinske kleti, kjer se je začelo drobljenje, teptanje in stiskanje. V Lendavi vsako leto septembra poteka prireditev Lendavska trgatev s povorko, kjer je med drugim velik poudarek tudi na predstavitvi trgatve in z njo povezanih opravil.

Za miren spanec

Česanje perja in luščenje bučnega semena je nekoč veljalo za pravo zimsko opravilo. Ob hladnih zimskih večerih, ko se je zbralo staro in mlado iz vasi, so si ženske čas krajšale s česanjem perja, moški pa so luščili bučna semena. S perjem so napolnili odeje in vzglavnike, iz oluščenih bučnih semen pa so pripravili bučno olje bogatega okusa. Ta običaj ponekod ohranjajo še danes, kot na primer v Središču, kjer vsako leto organizirajo tradicionalno prireditev česanja perja in luščenja bučnega semena.

etnografske hiše – varuhinje tradicije

Etnografska hiša v Krplivniku

Krplivnik

V etnografski hiši v Krplivniku je na ogled ena najlepših in izjemno bogatih etnografskih zbirk. Na dvorišču se nahaja tako imenovani Vilinski vrt, ki je nastal z namenom ohranjanja avtohtonih drevesnih vrst.

Domanjševska domačija

Domanjševci

Domačija družine Kalamar v Domanjševcih, zgrajena leta 1931, je danes preurejena v etnografsko hišo. V njej se lahko med drugim seznanimo z različnimi vrstami žita in nekdanjim načinom peke kruha ter pokukamo v skrivnostni svet čevljarске in mizarске delavnice.

Alvarium

Motvarjevci

V etnografski hiši Alvarium, kar pomeni panj, so predstavljene čebele, čebelarstvo, pridobivanje in uporabnost medu ter njegova uporaba v gastronomiji, zdravstvu in na drugih področjih.

Hiša Györgya Dobronokija in Hiša rokodelstev

Dobrovnik

Zbirka, razstavljena v Hiši Györgya Dobronokija, nudi vpogled v nekdanji način življenja, običaje in tradicijo vaščanov, v Hiši rokodelstev pa so na ogled izdelki iz naravnih materialov, čudoviti medenjaki in pirhi, okrašeni s tehniko batik.

Etnografska hiša v Dolini

Dolina pri Lendavi

V idiličnem okolju vasi Dolina je urejena etnografska hiša, ki služi predvsem za družabni prostor skupnosti in dejavnostim za ohranjanje tradicije. Osnovna funkcija hiše je predstavitev etnografskih vrednot regije in lokalne zgodovine. V pritličju bo svoje prostore dobil tudi muzej, klet pa omogoča prostor za predstavitev lokalnih vin.

Zgodovina na dosegu roke

Cerkev sv. Martina

V Domanjševcih je na ogled ena najstarejših cerkva v Prekmurju. Zgrajena je v romanskem slogu, njena posebnost pa je portal s tremi stebri, ki se zaključujejo z živalsko in rastlinsko ornamentiko.

Dvorec Matzenau

Dvorec Matzenau v Prosenjakovcih, zgrajen ob koncu 19. stoletja, s svojo skrivnostnostjo, ki veje iz ruševin, privablja številne turiste. Na klopeh pod veličastnimi platanami se lahko obiskovalci prepustijo duhu preteklosti in zgodbam, skritih med zidovi dvorca.

Park prijateljstva Hetés

Na območju slovensko-madžarske zelene meje med naseljema Žitkovci in Bödeháza se nahaja Park prijateljstva Hetés, ki je skozi leta postal priljubljen izletniški kraj. Zanimivost parka je skulptura Brezmejna ptica, izdelana iz ostankov bodeče žice, ki je bila del nekdanje železne zavese med naseljema.

Lendavski grad

Na griču nad mestom stoji lendavski grad, ki je imel v zgodovini regije zelo pomembno vlogo. Skozi stoletja je bil izpostavljen številnim nevarnostim in vojnám. Danes v njem deluje Galerija-Muzej Lendava, kjer so na ogled stalne inčasne razstave.

Muzej meščanstva, tiskarstva in dežnikarstva

V nekdanji meščanski hiši v starem mestnem jedru Lendave je na ogled stalna razstava, ki prikazuje razvoj tamkajšnjega meščanstva, tiskarstva in dežnikarstva. Pročelje ene najbolj impresivnih neobaročnih stavb v Prekmurju krasijo s prefinjenostjo oblikovane štukature.

Sinagoga v Lendavi

Monolitna zgradba na kvadratni osnovi je pomemben arhitekturni spomenik lendavske judovske skupnosti. Nekoč je bila prizorišče verskih obredov, danes pa je v njej med drugim na ogled tudi stalna razstava o lendavskih in pomurskih Judih.

Kapelica Svete Trojice

V Lendavskih goricah, med slikovitimi vinogradi stoji kapelica Svete Trojice, ki priča o bogati zgodovini naselja in globoki veri naših prednikov. V objektu je na ogled naravno mumificirano telo Mihaela Hadika.

eč kot le razgled

Stražni stolp v Hodošu

V bližini slovensko-madžarske državne meje se dviga približno 15 metrov visok stražni stolp kovinske konstrukcije. Stopnice vodijo do ploščadi s pokrito opazovalnico, od koder se odpira razgled na dolino Velike Krke ter skrbno obdelane njive, čudovite gozdove in raznoliko stavbno dediščino širše okolice.

Stražni stolp v Krplivniku

Po stopnicah v notranjosti opečnega obmejnega stražnega stolpa v Krplivniku lahko pridemo do zgornjega nadstropja, od koder so vojaki nekoč nadzorovali državno mejo, danes pa se nam s ploščadi ponuja čudovit razgled na okoliške travnike in polja, v daljavi hrumeče vlake.

Razgledni stolp Vinarium v Lendavskih gorica

S stolp je okrogle oblike, visok 53,5 metrov ter zajema pritlični del in dodatnih devet nadstropij. Z razgledne ploščadi na vrhu stolpa se iznad vinogradov odpira osupljiv razgled na štiri države: Slovenijo, Madžarsko, Hrvaško in Avstrijo.

Blagodejna sprostititev v objemu narave

V današnjem hitrem načinu življenja pogosto pozabljamo, kako pomemben je čas, preživet na prostem. Četudi so nam pozitivni učinki in bližina narave ter njena lepota ob menjavi letnih časov na dosegu roke ...

Krplivniški izvir

Pod senčnimi drevesi majhnega gozdička v Krplivniku izvira čista, naravna voda. Domačini verjamejo, da je voda iz krplivniškega izvira izjemno zdrava, saj naj bi vsi, ki so jo redno pili, doživeli visoko starost.

Vidov izvir

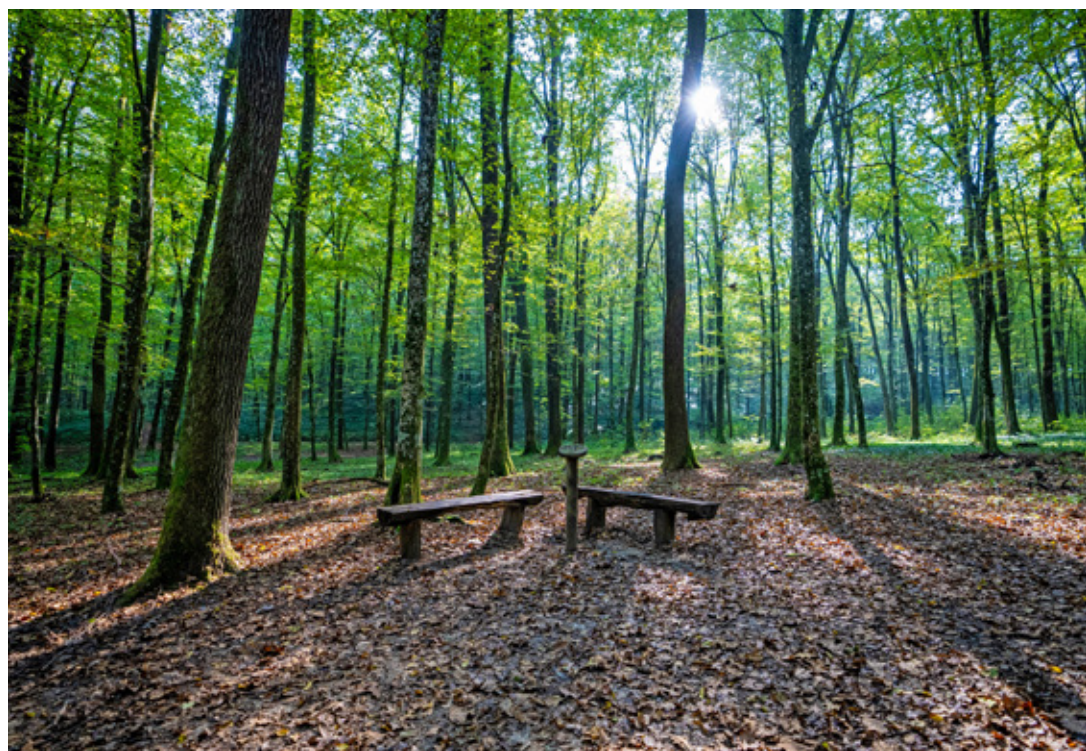

V bližini Bukovniškega jezera, le nekaj metrov od kapele svetega Vida žubori Vidov izvir. Domačini menijo, da ima voda zdravilno moč, zato se obiskovalci z njo pogosto odžejajo, umijejo obraz in oči ter upajo v njeno čudodelno moč.

Energijske točke

Radodarna narava je okolico Bukovniškega jezera obogatila tudi z energijskimi točkami, znanimi po svojih sproščujočih in pomirjujočih učinkih. Točke je priporočljivo večkrat obiskati, njihova energija pa pomaga pri obvladovanju različnih bolezni in zdravstvenih težav ter blagodejno vpliva na telesno in psihično počutje.

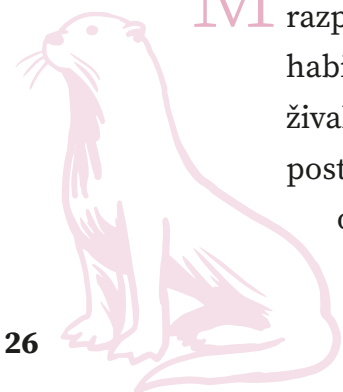

Družinske počitnice – pozor, pripravljeni, *gremo!*

Hodoško jezero, raj za vidre

Med visokimi drevesi, v objemu cvetočih travnikov in rodovitnih polj se razprostira Hodoško jezero, priljubljeno mesto ribičev in pomemben vodni habitat. Sprehod okoli jezera popestrijo informacijske table o okoliškem živalskem in rastlinskem svetu ter urejena počivališča. Na robu gozda je postavljena tudi opazovalnica, od koder lahko opazujemo vodne ptice, tisti z ostrejšim vidom pa bodo morda opazili celo vidro ali dve.

Bukovniško jezero in okolica

Bukovniško jezero, obdano s čudovitim gozdom, ponuja odlične možnosti za ribolov, gobarjenje, piknike, sprehod, tek ali kolesarjenje. Obiskovalcem je poleg osupljivih znamenitostih, kot so samo jezero, kapela svetega Vida, Vidov izvir in energijske točke, na voljo še veliko drugih možnosti za zabavo. Ljubitelji adrenalinskih športov se lahko preizkusijo v adrenalinskem parku, za najmlajše je na voljo igrišče, na stojnicah je mogoče kupiti izdelke domače obrti in lokalne dobrote, za osvežitev v vročih dneh pa prija kepica ali dve sladoleda.

Zelena oaza v osrčju Lendave

Vsredišču Lendave se razprostira mesti park z organsko strukturo, oblikovan v obliki vrtnice, ki različnim generacijam nudi prostor za individualno ali skupinsko preživljanje prostega časa. Medtem ko se otroci zabavajo na večnamenskem igralnem elementu z dvema toboganoma in plezalom, gugalnicah, vrtiljakih ali drugih igralih, se lahko starši odpočijejo na udobnih klopeh v senci košatih dreves, nato pa se vsi skupaj odpravijo v eno od bližnjih kavarn na kos slastnega peciva in osvežilno pijačo.

Vse, kar vam srce poželi

Zakladnica prekmurskih jedi

Dödöli so bili nekoč ena najpogostejših jedi v postnem času. Ta preprosta jed iz krompirja in moke je še danes izjemno priljubljena, običajno pa jo postrežejo s praženo čebulo, ocvirki, zaseko ali kislo smetano.

V Prekmurju se najpogosteje uporablja **bučno olje**, ki je še danes ena od glavnih sestavin gastronomije te regije. Danes se poleg tradicionalnih jedi uporablja tudi za obogatitev kremnih juh, sladoledov in drugih sladic.

Med najbolj znane jedi regije spadajo tudi **pereci**, ki so bili nekoč pomemben nadomestek kruha in nepogrešljiv del praznične mize, kar velja še danes.

Lendava je znana kot *prestonica bograča**, ki je tudi njena najbolj značilna jed. Glavne sestavine te okusne enolončnice, ob kateri si bo zagotovo vsak oblizal vseh deset prstov, so tri vrste mesa in krompir.

Prekmurska gibanica velja za pravo posebnost med sladicami. Prekmurska praznična dobrotta iz dveh vrst testa in štirih različnih nadevov se ponaša tudi z evropsko zaščito zajamčene tradicionalne posebnosti.

Za nepogrešljivo poslastico praznično pogrnjene mize nekoč je veljal tudi jabolčni, zeljni ali skutni zavitek oziroma **retaš**. Vrsta nadeva je bila običajno odvisna od letnega časa, saj so ga pripravljali iz sestavin, ki so bile trenutno na voljo. Retaš je še danes izjemno priljubljen in ga povsod zelo radi pripravljajo.

Ob obisku gričevnatega območja Lendave in okolice lahko naletite na veliko skritih zakladov, saj na pobočjih, ki obkrožajo mesto, zori zelo kakovostno grozdje. Območje ima večstoletno tradicijo vinogradništva, saj so naravne danosti in podnebje zelo primerni za pridelovanje grozdja in **vina**. Tega ne dokazujejo le okusna, aromatična vina, temveč tudi očarljive vinske kleti, vinotoči in številne, z vinogradništvom povezane prireditve.

Na valovih morja aromatičnih vin

**5+1 sorta vin,
ki jih morate poskusiti**

1. Šipon

2. Chardonnay

3. Laški rizling

4. Renski rizling

5. Traminec

+1 Modra frankinja

Kazalo

- 4 Prekmurje vas pričakuje! Odkrijte ga!
- 7 Kam iti?
- 8 Pet doživetij, ki jih ne smemo zamuditi
- 12 Prekmurje – od pomladi do zime
- 16 Etnografske hiše – varuhinje tradicije
- 18 Zgodovina na dosegu roke
- 20 Več kot le razgled
- 22 Blagodejna sprostitvev v objemu narave
- 26 Družinske počitnice –
pozor, pripravljeni, gremo!
- 28 Vse, kar vam
srce poželi

